

ПРЕАМБУЛА

Освітньо-професійна програма «Українська мова та література» другого (магістерського рівня), галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 014 Середня освіта розроблена відповідно до частини шостої статті 10, підпункту 16 частини першої статті 13 Закону України «Про вищу освіту», Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 630, з урахуванням Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 01 червня 2016 року № 600.

Освітньо-професійна програма введена в дію з 01.09.2016 р. Наказ № 26/06-07-з від 31.08.2016 р.

Враховуючи редакцію наказу Міністерства освіти і науки України від 21 грудня 2017 року № 1648, до освітньо-професійної програми було внесено відповідні корективи, здійснено її оновлення. Освітньо-професійна програма у 2018 році була приведена у відповідність до Методичних рекомендацій з розроблення освітніх програм (наказ МОН України від 29.03.2018 р. № 206).

Освітня програма розроблена робочою групою у складі:

1. Оліяр Марія Петрівна, гарант освітньої програми, доктор педагогічних наук, завідувач кафедри педагогіки початкової освіти
2. Хороб Степан Іванович, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української літератури;
3. Слоньовська Ольга Володимирівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української літератури;
4. Грещук Валентина Василівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови;
5. Залевська Оксана Михайлівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури.

Освітньо-професійна програма

Магістр освіти		
Середня освіта (українська мова і література)		
Обов'язковий блок		
Тип диплому та обсяг програми	Диплом магістра, 90 кредитів ЄКТС	
Вищий навчальний заклад	ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», Факультет філології, кафедра української мови, кафедра української літератури	
Рівень програми	НРК – 7 рівень, FQ-EHEA – другий цикл, EQF LLL – 7 рівень	
A	Мета освітньої програми – формування особистості фахівця, який здатний вирішувати типові професійні завдання щодо організації і здійснення навчально-виховного процесу з української мови і літератури; підготовка висококваліфікованих фахівців у галузі освіти, які володіють знаннями з історії української мови та літератури, психології та педагогіки.	
B	Характеристика програми	
1	Назва галузі знань та Спеціальності	01 Освіта 014 Середня освіта 014.01 Середня освіта (українська мова і література)
2	Фокус програми	Загальна програма, акцентована на здатності організувати і здійснювати навчально-виховний процес з української мови й літератури, на забезпеченні підготовки професійних здібностей щодо самоорганізації, вміння самонавчатися, розвивати аналітичне мислення, приймати виважені й обґрунтовані рішення.
3	Орієнтація програми	Освітньо-професійна
4	Особливості програми	Міждисциплінарна та багатопрофільна підготовка фахівців зі спеціальності 014.01 Середня освіта (українська мова і література)
C	Складники професійної компетентності	
	Професійна (C1) – володіння основними професійними вміннями, знаннями, навичками у процесі викладання української мови і літератури в школі; засвоєння нових уведень і технологій із філологічної освіти; розроблення нових освітніх програм і систем на високому професійному рівні; формування високопрофесійних якостей і здібностей учителя-філолога.	
	Управлінська (C2) – керування навчально-виховним процесом у школі з метою філологічної підготовки, виховання й розвитку особистості; цілеспрямоване й послідовне спрямування учнів на системне вивчення навчального курсу; розвивання менеджерських якостей вчителя-словесника у філологічній освіті школярів, у плануванні методичних заходів, об'єднань.	
	Дослідницька (C3) – проведення досліджень у галузі філології і методики викладання філологічних дисциплін; експериментування щодо методів й шляхів покращення навчально-виховного процесу в школі; демонстрування системних і креативних підходів під час характеризування мовних і літературних явищ, при визначенні специфічних особливостей учнів.	
	Проектувальна (C4) – розроблення навчальних і наукових планів, проектів, підходів; аналізування, синтезування і прогнозування визначальних показників освітнього процесу; забезпечування навчально-виховного процесу відповідною методичною документацією та інноваційними технологіями; реалізовування й демонстрування власних професійних розробок.	

	Організаційна (С5) – організування і здійснення навчально-виховного процесу в школі; демонстрування власних педагогічних здібностей у типових і нових освітніх реаліях, в організації школярів для ефективного вивчення української мови та літератури в школі; розробляння системи заходів і підходів для покращення навчально-виховного процесу.
	Контрольна (С6) – забезпечування постійного самоконтролю власних професійних здібностей; оцінювання педагогічного процесу в школі відповідно до чинних планів, норм, вимог, інструкцій; проведення різних видів перевірки знань, умінь і навичок школярів у навчально-виховному процесі; розробляння і впровадження ефективних засобів діагностування учнівських знань, умінь і навичок, заходів щодо подолання недоліків.
	Діагностична (С7) – володіння філософськими знання, теорією й методологією розпізнавання філологічних і взагалі освітніх проблем (принципами, методами, підходами); виявлення характерних ситуативних ознак у навчально-виховному процесі; застосування теоретичних і методичних знань у процесі аналізу філологічних ситуацій, процесів, випадків, проблем.
	Соціально-особистісна (С8) – самоутвердження і самовдосконалення вчителя-філолога в умовах сучасного глобалізованого соціокультурного середовища; розвивання лідерських, управлінських якостей, здатності до критики, самокритики, взаємодії, до бажання досягати творчих успіхів, збагачувати професійний досвід, розширювати комунікативний простір.
	Суспільно-політична (С9) – усвідомлення суспільного статусу і призначення професійної діяльності вчителя-філолога, важливості досягнення і підвищення високого кваліфікаційного рівня у процесі швидких глобалізаційних світових процесів; прагнення розвивати і збагачувати професійні якості і здібності відповідно до нових суспільно-політичних реалій і потреб.
	Технічно-технологічна (С10) – володіння сучасними інформаційними технологіями, вироблення комп'ютерних умінь і навичок, застосування технічних методів і засобів у навчально-виховній діяльності; вміле управління інформаційними технологіями (збирання, упорядкування, перевіряння, аналізування, синтезування, передавання відповідної інформації).
	Інформаційно-аналітична (С11) – творення й використання ефективної системи інформаційних ресурсів у навчально-виховній роботі і в професійній діяльності загалом; застосування сучасних інформаційних систем і ресурсів для оцінювання, систематизації, інтерпретації філологічних явищ; формування комплексних аналітичних висновків на основі отриманої інформації.
	Комунікативна (С12) – високопрофесійне і висококультурного володіння рідною мовою в усному й писемному різновидах; спілкування українською літературною мовою на високому професійному рівні; спонування учнів до нормативного літературного мовлення, виправляння й усунування мовленнєвих помилок; використання інших мов у відповідних ситуаціях спілкування.
Д	Результати навчання за складовими професійної компетентності
1	Професійна С1. Базові вміння, знання, навички викладання української мови і літератури в школі; знання новітніх освітніх і філологічних технологій; розроблення нових освітніх програм і систем на високому професійному рівні; дотримання високопрофесійних якостей і здібностей.
2	Управлінська С2. Уміння професійно й творчо керувати навчально-виховним процесом у школі; цілеспрямовано й послідовно спрямовування учнів на системне вивчення навчального курсу; розвивати менеджерські якості вчителя-словесника та організатора шкільних заходів, об'єднань.

3	Дослідницька С3. Уміння проводити дослідження в галузі філології і методики викладання філологічних дисциплін, експериментувати методи й шляхи покращення навчально-виховного процесу в школі; демонструвати креативні підходи під час характеризування філологічних явищ.		
4	Проектувальна С4. Уміння розробляти навчальні й наукові плани, проекти; аналізувати, синтезувати і прогнозувати показники освітнього процесу; забезпечувати навчально-виховний процес відповідною методичною документацією; демонструвати власні професійні розробки й проекти.		
5	Організаційна С5. Уміння організовувати і здійснювати навчально-виховний процес у школі; демонструвати власні педагогічні здібності у філологічній підготовці школярів і в організації шкільних заходів; розробляти систему заходів і підходів для покращення навчально-виховного процесу.		
6	Контрольна С6. Уміння здійснювати самоконтроль власних професійних здібностей; оцінювати педагогічний процес у школі; проводити різні види перевірки знань, умінь і навичок школярів; розробляти і впроваджувати ефективні засоби діагностування учнівських знань, умінь і навичок.		
7	Діагностична С7. Уміння на високому професійному й методологічному рівнях оперувати здобутими загальними і спеціальними знаннями для розпізнавання філологічних проблем, аналізування сучасних освітніх явищ; виявлення характерних ситуативних ознак у навчально-виховному процесі.		
8	Соціально-особистісна С8. Уміння самоутверджувати і самовдосконалювати особистість учителя-філолога; підвищувати загальнокультурний і професійний рівень, діями і взаємодіяти творчо й активно; досягати творчих успіхів, збагачувати професійний досвід, розширювати комунікативний простір.		
9	Суспільно-політична С9. Здатність усвідомлювати суспільний статус і призначення професії вчителя-філолога; досягати високого кваліфікаційного рівня з урахуванням швидких глобалізаційних процесів; розвивати професійні якості і здібності відповідно до нових суспільно-політичних реалій і потреб.		
10	Технічно-технологічна С10. Уміння володіти сучасними інформаційними технологіями, мати вироблені комп'ютерні уміння й навички, застосовувати новітні технічні методи й засоби у навчально-виховній діяльності; управляти сучасними інформаційними технологіями.		
11	Інформаційно-аналітична С11. Уміння створювати і втілювати ефективні інформаційні системи в навчально-виховній роботі; застосовувати сучасні інформаційні ресурси для оцінювання, систематизації, інтерпретації філологічних явищ; формувати аналітичні висновки на основі отриманої інформації.		
12	Комунікативна (С12). Готовність до високопрофесійного й висококультурного володіння рідною мовою в усному й писемному різновидах; спілкування українською літературною мовою на високому професійному рівні; використання інших мов у відповідних ситуаціях спілкування.		
E	Перелік навчальних дисциплін та їх анотації **		
	Вид навчальної діяльності	Кредити	Семестр

Шифр		ЄКТС	
	1. Цикл загальної підготовки		
	1.1. Обов'язкові дисципліни		
O1	Методологія та організація наукових досліджень 1	1,5	1
O2	Методологія та організація наукових досліджень 2	1,5	1
O3	Іноземна мова за профспрямуванням	3	2
O4	Сучасні інформаційні технології	3	2
O5	Українознавство	3	2
	Всього за п. 1.1.	12	
	1.1. Вибіркові дисципліни		
	1.2.1. Дисципліни за вибором ВНЗ		2
B6	Охорона праці в галузі		
	1.2.2. Дисципліни вільного вибору студента		
B7	Порівняльна типологія слов'янських мов	3	2
B8	Літературна мова Галичини к. XIX початку XX століття	3	3
	Всього за дисциплінами п. 1.2.2.	6	
	Всього по п. 1.2.	6	
	Разом за розділом (п.1)	18	
	2. Цикл професійної підготовки		
	2.1. Обов'язкові дисципліни		
	2.1.1. Теоретична підготовка		
O9	Загальне мовознавство	6	1
O10	Основи поезики	3	3
O11	Історія української літературної критики	3	2
O12	Історія українського мовознавства	3	2
O13	Курсова робота з методики викладання української мови	3	1
O14	Курсова робота з методики викладання української літератури	3	1
	Всього за дисциплінами п. 2.1.1.	18	
	2.1.2. Практична підготовка		
O15	Виробнича практика за фахом 1 (асистентська, педагогічна)	6	2,3
O16	Виробнича практика за фахом 2 (асистентська, педагогічна)	6	2,3
O17	Підготовка магістерської роботи (в т.ч. науково-досл.практика)	15	
O18	Атестація	3	3
	Всього за дисциплінами п. 2.1.2.	30	
	Всього за п. 2.1.	48	
	2.2. Вибіркові дисципліни		
	2.2.1. Дисципліни за вибором ВНЗ		

B19	Психологія вищої школи	3	2
B20	Педагогіка вищої школи та педагогічна майстерність викладача	3	2
	Всього за дисциплінами п. 2.2.1.	6	
	2.2.2. Дисципліни вільного вибору студента		
B21	Методика викладання української мови у вищих навчальних закладах	3	2
B22	Методика викладання української літератури у вищих навчальних закладах	3	2
B23	Риторика	3	3
B24	Лінгвістичний аналіз тексту	3	2
B25	Культура української мови	3	2
B26	Сучасний літературний процес на Прикарпатті	3	3
	Всього за дисциплінами п. 2.2.2	18	
	Всього за п. 2.2.	24	
	Разом за розділом (п.2)	72	
	Загальна кількість	90	
F	Матриця зв'язків між навчальними дисциплінами (модулями) результатами навчання (компетентностями)		
	Матриця зв'язків подається в окремій таблиці (таблиця 1,2)		
G	Форми організації та технології навчання		
	організаційні форми: колективне та інтегративне навчання тощо; технології навчання: пасивні (пояснювально-ілюстративні) та активні (проблемні, інтерактивні, проектні, інформаційно-комп'ютерні, позиційне і контекстне навчання, технологія співпраці) тощо		
H	Форми та методи оцінювання результатів навчання		

Види контролю: поточний, тематичний, періодичний, підсумковий, самоконтроль. Система методів оцінювання складається із поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль включає:

тестування – форма контролю, яка дозволяє перевірити підготовку студентів до кожного заняття; проводиться регулярно на вибірковій основі;

творчі завдання – форма контролю, яка проводиться з метою формування вмінь і навичок у студентів практичного спрямування, формування сучасного наукового мислення, вміння приймати відповідальні та ефективні рішення;

самостійна робота – форма контролю, яка дозволяє виявити вміння чітко, логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання, вміння працювати самостійно;

індивідуальна науково-дослідна робота студентів (презентації дослідно-проектних робіт, звіти про розробку комплексних консультативних проєктів, звіти про практику, письмові есе, контрольні роботи, курсові роботи) – проводиться протягом семестру з метою отримання практичних навичок та умінь щодо використання та опрацювання наукових джерел, написання статей, тез, оформлення звітів, розробка презентаційного матеріалу, використання теоретичних та емпіричних методів дослідження.

Підсумковий контроль проводиться у формі іспиту / заліку

(за сумою накопичених протягом вивчення дисципліни балів),

який спрямований на перевірку знань студентів.

Протягом вивчення дисципліни студент зобов'язаний:

систематично відвідувати заняття;

вести конспекти лекцій і семінарських занять;

брати активну участь у роботі на семінарських заняттях;

виконувати тестові завдання;

виконувати індивідуальні семестрові завдання.

Форми контролю: усне та письмове опитування, тестовий контроль, захист індивідуальних робіт, доповіді на семінарських заняттях, есе, підсумкова атестація – державний іспит зі спеціальності та захист магістерської роботи.

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за чотирибальною шкалою – (“відмінно”, “добре”, “задовільно”, “незадовільно з можливістю повторного складання”, “незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни”) і вербальною – (“зараховано”, “незараховано з можливістю повторного складання” та “незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни”).

Рекомендований блок

J *Вимоги до вступу та продовження навчання*

- іспит з іноземної мови;
  - фаховий іспит (комплексний іспит з української мови і літератури);
  - заява на ім'я ректора університету;
  - документ державного зразка про раніше здобутий освітній (освітньо-кваліфікаційний рівень), на основі якого здійснюється вступ, і додаток до нього;
  - військовий квиток або посвідчення про приписку – для військовозобов'язаних;
- Решта вимог визначаються правилами прийому на освітньо-професійну програму.

Вимоги до вступників

- високі навчальні досягнення (загальний рейтинг студентів);
- бажання отримати високий рівень професійної підготовки;
- здатність бути успішним в умовах конкурентного середовища;
- зацікавлення філологією і філологічною освітою;
- бажання будувати кар'єру у сфері освіти.

К *Підтримка студентів (система тьюторства, гранти тощо)*

	Система кураторства академічних груп, міжнародні програми мовної та практичної підготовки, програми обміну та академічної мобільності студентів	
L	Соціально-економічне та інформаційно-технологічне забезпечення освітнього процесу	
	Стипендіальне забезпечення, забезпечення гуртожитком, соціальна інфраструктура університету, надання консультацій щодо працевлаштування, допомога у вирішенні проблемних ситуацій	
	Підтримка студентів з особливими потребами, медичні, консультаційні, профорієнтаційні послуги	
	Інформаційний пакет спеціальності	
	Бібліотека: - ознайомлення з правилами користування бібліотекою, використання онлайн-ресурсів та баз даних; - інформаційне забезпечення студентів, які працюють над проектами та дипломами; - консультування працівниками бібліотеки	
	Навчальні ресурси: довгострокові і короткострокові позики книг, доступ до онлайн-ресурсів, відеотека; продовження терміну позики та бронювання онлайн-книг; доступ до електронних журналів; доступ до електронних бібліотечних ресурсів світу; доступ до електронного навчального середовища Moodle; технологічне і матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу	
	Академічна підтримка – консультації з вибору програми, окремих вибіркових дисциплін, проектування індивідуальних навчальних траєкторій	
	Персональне консультування	
M	Працевлаштування та продовження освіти	
1	Працевлаштування	- вчитель української мови і літератури загальноосвітнього навчального закладу; - вихователь позашкільних навчальних закладів; - працівник медіа-агентств, літературний працівник; - керівник освітніх, виховних та медійних структур.
2	Продовження Освіти	Навчання за програмами: 8 рівня НРК, третього циклу FQ-EHEA та 8 рівня EQF-LLL
N	Механізм внутрішнього забезпечення якості вищої освіти	

Моніторинг та оцінювання якості викладання, навчання, системи оцінювання навчальних досягнень, навчальних планів та освітніх стандартів.
анкетування студентів щодо якості навчальних дисциплін;
щорічні звіти з моніторингу (включаючи огляди навчальних досягнень студентів); періодичне оновлення освітньої програми;
програма підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу; щорічне рейтингове оцінювання професорсько-викладацького складу;
періодичні аудиторські перевірки університету Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти;
постійний моніторинг прогресу студентів.

перевірка процесу проведення підсумкового контролю спеціальними комісіями; повторне оцінювання щонайменше 80 % робіт; моніторинг статистики працевлаштування випускників

Комісії, відповідальні за моніторинг та оцінювання якості навчання:

Комісія науково-методичної ради факультету філології з питань якості освітнього процесу;
Постійна комісія Вченої ради університету із забезпечення якості вищої освіти;
Галузева експертна рада Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти

Забезпечення зворотного зв'язку студентів щодо якості викладання та їх навчального досвіду відповідальні особи кафедр по роботі з випускниками; оцінювання якості викладання навчальних дисциплін студентами; вихідне анкетування щодо якості програми; неформальні зустрічі та соціальні контакти зі студентами; участь студентів у проектуванні змісту освітніх програм

Пріоритети підвищення кваліфікації викладацького складу

використання результатів наукових досліджень у навчальному процесі; стажування за кордоном та співпраця із зарубіжними вищими навчальними закладами; система рейтингового оцінювання професорсько-викладацького складу; участь у міжнародних методичних і наукових семінарах, конференціях, симпозіумах; висвітлення наукових і методичних результатів у фахових міжнародних наукометричних виданнях; навчання в аспірантурі та докторантурі; відповідність рівня кваліфікації кандидатів на посади викладачів посадовим вимогам; установлення мінімальних вимог до наукових здобутків кандидатів на посади викладачів; наставництво молодих викладачів та викладачів-стажерів

Індикатори якості освітньої програми

показник відсіву (відрахування) студентів за період навчання за програмою; відгуки незалежних внутрішніх і зовнішніх експертів щодо якості програми; рівень сформованості професійних компетенцій і важливих якостей особистості; показник працевлаштування випускників за фахом; акредитація освітньої програми незалежною міжнародною агенцією

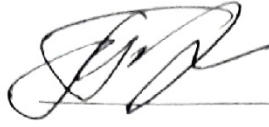
При створенні програми були використані такі джерела:

1. Закон України "Про вищу освіту" (від 01.07.2014 № 1556-VII). – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> та інші нормативно-правові документи України в галузі вищої освіти;
2. Закон України «Про освіту» (від 05.09.2017 № 2145-VIII. – Режим доступу: <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>;
3. Класифікатор професій: ДК003: 2010 / [розроб.: М.Гаврицька та ін.] – К.: Соцінформ: Держспоживстандарт України, 2010. – 746 с.;
4. Наказ Міністерства освіти і науки України від 01.06.2016 № 600 «Про затвердження та введення в дію Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти». – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/rekomendatsii-1648.pdf>;
5. Постанова Кабінету міністрів України від 23.11.2011 № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій». – <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-p>;
6. Постанова Кабінету міністрів України від 29.04.2015 № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти». – <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015>.
7. Розроблення освітніх програм : метод. рекомендації Академії педагогічних наук України / В. М.

Захарченко, В. І. Луговий, Ю. М. Рашкевич, Ж. В. Таланова ; за ред. В. Г. Кременя. – К. : ДП “НВЦ “Пріоритети”, 2014. – 108 с.;

8. Концепція і стратегія розвитку ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

Гарант освітньої програми

Оліяр М.П.

Примітки:

*згідно з Переліком галузей знань та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.15, № 266);

** анотації навчальних дисциплін наведено у пояснювальній записці до навчального плану

Таблиця 1 – Матриця зв'язків між навчальними дисциплінами та результатами навчання (компетентностями)
Обов'язкові дисципліни

	O1	O2	O3	O4	O5	O8	O9	O10	O11	O12	O13	O14	O15	O16	O17
D1	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
D2	X	X	X								X	X	X	X	X
D3	X	X	X	X	X				X	X	X	X	X	X	X
D4	X	X	X	X					X	X	X	X	X		X
D5									X	X	X	X			X
D6									X	X	X	X			X
D7			X						X	X					X
D8			X		X				X	X	X	X	X		X
D9			X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
D10	X	X		X											X
D11	X	X		X											
D12						X	X	X	X	X					

Таблиця 2 – Матриця зв'язків між навчальними дисциплінами та результатами навчання (компетентностями)
Вибіркові дисципліни

	B6	B7	B18	B19	B20	B21	B22	B23	B24	B125	B11
D1	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
D2	X						X	X			
D3	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
D4	X					X	X				
D5	X					X		X			

